

همیشه‌ری دانستیها

اطلاعات بی دفاع کاربران ایرانی

هکرها اطلاعات شخصی میلیون‌ها کاربر ایرانی را در اینترنت به حراج گذاشته‌اند و هنوز لایحه حفاظت از داده و حریم خصوصی در ایران به سرانجام نرسیده است

طی روزهای گذشته خبرهایی در شبکه‌های اجتماعی درباره هک و نشت اطلاعات یکی از شرکت‌های تاکسی اینترنتی منتشر شده بود. مدیر عامل این شرکت سرانجام در شبکه اجتماعی ایکس (توییتر سابق) با تأیید این هک و سرقت اطلاعات کاربران اعلام کرد که حاضر به پرداخت یاج به هکرها نشده‌اند و در این رابطه از مردم عذرخواهی کرد. این در حالی است که در کشورهای دیگر قوانین بسیار سختی برای حفاظت از اطلاعات کاربران در نظر گرفته شده و غول‌های فناوری با جریمه‌های سنگین در این رابطه مواجه می‌شوند. به‌صورت رسمی این شرکت اعلام نکرده که چه حجم و نوعی از اطلاعات کاربران توسط هکرها به سرقت رفته است. عاملان این سرقت اما مدعی سرعت میزان زیادی از اطلاعات ایرانی‌ها با جزئیات کامل شده‌اند. هکرها در پستی

عمران

تلگرامی، نمونه‌ای از اطلاعات هک‌شده را منتشر کرده‌اند و آنها را به قیمت ۳۵ هزار دلار برای فروش گذاشته‌اند. هکرها ادعا می‌کنند که به این حجم از اطلاعات دسترسی پیدا کرده‌اند: اطلاعات بیش از ۲۷ میلیون مسافر شامل نام، نام خانوادگی، شماره ه همراه، شهر، اطلاعات بیش از ۶ میلیون راننده شامل نام، نام خانوادگی، کد ملی، کد شهر و شماره همراه، اطلاعات بیش از ۱۳۶ میلیون سفر شامل آی‌دی مسافر، آدرس کامل مبدأ و مقصد، آدرس کوتاه مبدأ و مقصد و مشخصات جغرافیایی (GPS Locations) مبدأ و مقصد، سوریس کد محصولات شرکت تپسی مانند اپلیکیشن‌های موبایل، اطلاعات دستگاه همراه مسافر و راننده. این شرکت به عنوان تنها استارت آپ ایرانی که وارد بورس شده می‌گوید: به کمک پلیس در تلاش برای شناسایی گروه مهاجم و جلوگیری از فروش اطلاعات است.

در خردادماه امسال، رضا باقری اصل، معاون وزیر ارتباطات در امور مجلسی اعلام کرد؛ کارگروه اقتصاد دیجیتال هم، لایحه حمایت و حفاظت از داده‌های شخصی را تصویب کرده و به‌زودی برای تصویب نهایی به هیأت دولت ارجاع می‌شود. او ویژگی این لایحه را نظام‌مند کردن داده‌ها، حفظ حریم خصوصی کاربران و حفاظت از داده‌ها در سکوهای اینترنتی عنوان کرد و گفت: این لایحه به نفع حمایت بیشتر از مردم و کسب‌وکارهای این حوزه تدوین و تکمیل شده است. اگرچه طی نزدیک به ۲ دهه لوابچی تصویب شده، اما هیچ وقت با وجود فتوای مقام معظم رهبری تدبیر به قانون نشده است. اکنون این لایحه مهم و حساس در انتظار تصویب در هیأت دولت و ارسال به مجلس است. تبدیل شدن این لایحه می‌تواند سختگیری‌ها برای دفاع از اطلاعات کاربران ایرانی که به صورت امانت در اختیار شرکت‌ها قرار می‌گیرد را بیشتر کند.

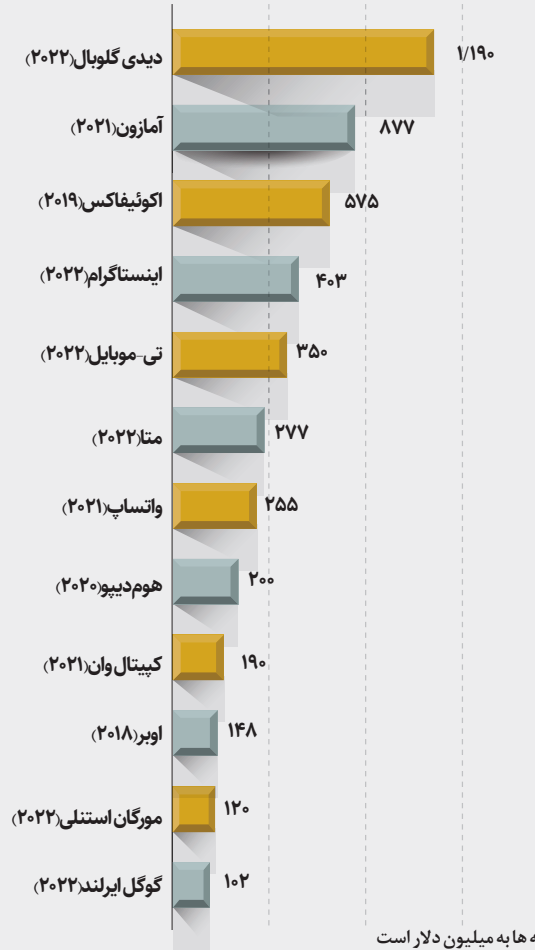
۲۴دهه تلاش برای قانونگذاری

اگرچه لایحه حریم خصوصی در خرداد ۱۳۸۳ در کمیسیون لوایح دولت تصویب شد، اما تغییر دولت یک سال پس از تصویب و سرعت پیشرفت تکنولوژی‌های ارتباطی این لایحه را به محاق برد. مهر ماه ۱۳۸۴ در حالی که مدت کوتاهی از شکل‌گیری دولت جدید سپری شده بود، این لایحه از سوی نمایندگان مجلس

رد شد، اما سرعت فناوری‌های ارتباطی و فراگیری آن، یک‌بار دیگر اهمیت این لایحه را به سیاستگذاران تحمیل کرد. آغاز دهه ۹۰ را شاید بتوان آغاز بلوغ نسبی کسب‌وکارهای اینترنتی در ایران فرض کرد. بیشتر، لزوم حفظ داده‌ها و اهمیت محرمانگی داده‌های شخصی را دو چندان کرد. از نیمه دهه ۹۰ کسب‌وکارهای اینترنتی توسعه یافته بودند و حال هر کدام از آنها داده‌هایی از کاربران‌شان را در اختیار داشتند اما برای حفظ محرمانگی آنها یا نحوه نگهداری‌شان، هیچ مصوبه‌ای وجود نداشت؛ از همین رو اگر داده‌های مردم نیز به‌دلیل نشت اطلاعات با یک از بین می‌رفت و منتشر می‌شد، امکان شکایت از آنها وجود نداشت؛ همچنان که داده‌های تلفن همراه مردم به سادگی به فروش رسید. دی ۹۶ وزارت ارتباطات با همکاری تعدادی از پژوهشگران، تدوین پیش‌نویس لایحه «صیانت و حفاظت از داده‌های شخصی» را آغاز و سپس در ششم مرداد ۹۷ از آن رونمایی کرد. این لایحه منتشر و از صاحب‌نظران درخواست شد که نظرات خود را درباره آن بیان کنند. انتظار می‌رود لایحه اخیر هم در معرض نقد متخصصان قرار بگیرد. در حالی که این لایحه ۷۸ ماده‌ای هم به نتیجه نرسید، در همان ایام، اتحادیه اروپا مقررات عمومی حفاظت از داده یا همان GDPR را تصویب کرد.

جریمه‌های سنگین برای افشای اطلاعات کاربران

اتحادیه اروپا چندسال است که GDPR یا مقررات عمومی حفاظت از داده اتحادیه اروپا را اجرایی کرده است که شامل احکام و الزاماتی مرتبط با پردازش اطلاعات شخصی قابل تشخیص در اتحادیه اروپا می‌شود و همه کسب‌وکارهایی که با این منطقه اقتصادی مراوده کاری دارند، باید به این مقررات پایبند باشند. بدین ترتیب، فرآیندهای کسب‌وکار که اطلاعات شخصی را اداره می‌کنند باید مبتنی بر «حفاظت اطلاعات از طریق طراحی و به‌طور پیش‌فرض» باشند؛ یعنی اطلاعات شخصی باید با استفاده از مستعارسازی یا بی‌نام‌سازی ذخیره و حداکثر محرمانگی به‌طور پیش‌فرض در نظر گرفته شود. با تصویب همین قانون، شرکت آمازون با اتهام افشای اطلاعات کاربران و نقض حریم خصوصی با جریمه رکوردشکن ۸۷۷ میلیون دلار یعنی چیزی معادل ۴۲ تریلیون تومان مواجه شد. رکورد جریمه برای افشای اطلاعات کاربران البته در اختیار شرکت «دیدی گلوبال» در چین است. دولت چین این شرکت را پس از هک پلتفرش به‌خاطر افشای اطلاعات چینی‌ها به پرداخت ۱۱۹۰ میلیون دلار جریمه کرد. شرکت اکویفاکس هم در سال ۲۰۱۹ به‌دنبال هک و افشای اطلاعات شخصی کاربرانش مجبور به پرداخت ۵۷۵ میلیون دلار جریمه شد.

جریمه‌ها به میلیون دلار است

نقل قول

رفع آلودگی ناشی از هک تپسی
سرهنگ رامین پاشایی، معاون اجتماعی پلیس فتا: آلودگی ناشی از یک منبع هکری در برنامه تپسی رفع شده است. هیچ نگرانی برای هموطنان و خدمات‌گیران از برنامه تپسی وجود ندارد. گروه هکری با هویت معلوم در ماه پیش و حدود ۱۱ روز گذشته به اطلاعات تعدادی از خدمات‌گیران شرکت تاکسی اینترنتی تپسی دسترسی پیدا کردند.

الزام دستورالعمل سرویس‌های دیجیتال
علی سعد، مدیر اندیشکده حکمرانی شریف گفت: مؤثرترین شیوه برای مواجهه با پلتفرم‌های دیجیتال ایجاد جمع تنظیم‌گران شامل کشورهایی با فرایتهای فرهنگی، جغرافیایی و سیاسی همگون است. دستورالعمل سرویس‌های دیجیتال در سراسر اتحادیه اروپا الزامی شده است.

دانش

درمان کم‌خوابی برای پیشگیری از آلزایمر

هنوز چیزهای زیادی درباره بیماری آلزایمر هست که نمی‌دانیم، اما بین کم‌خوابی و بدتر شدن بیماری، رابطه‌ای وجود دارد که محققان در حال بررسی آن هستند. به گزارش ساینس آرت، در مطالعه‌ای که در اوایل امسال منتشر شد، دانشمندان دریافتند که استفاده از قرص‌های خواب آور می‌تواند تجمع توده‌های سمی پروتئین‌ها را در مایعی که هر شب مغز را تمیز می‌کند، کاهش دهد. محققان دانشگاه واشنگتن در سنت لویس دریافتند افرادی که به‌مدت ۲ شب در کلینیک خواب، قرص سبورکسانت که یک درمان رایج برای بی‌خوابی است مصرف کردند، کاهش جزئی در ۲ پروتئین آمیلوئید بتا و تائو را تجربه کردند که در بیماری آلزایمر در مغز جمع می‌شود.

اگرچه این مطالعه، جامعه آماری کوچکی داشته و شامل گروه کم‌تعدادی از بزرگسالان سالم است، اما نمایش جالبی از ارتباط بین خواب و نشانگرهای مولکولی بیماری آلزایمر وجود دارد. اختلالات خواب می‌تواند یک علامت هشدار اولیه از بیماری آلزایمر باشد که مقدم بر علائم دیگر مانند از دست دادن حافظه و زوال شناختی است. در زمان بروز نخستین علائم، سطوح آمیلوئید بتا غیرطبیعی تقریباً به اوج خود می‌رسد و توده‌هایی به نام پلاک تشکیل می‌دهد که سلول‌های مغز را مسدود می‌کند. محققان بر این باورند که بهبود خواب می‌تواند راهی برای جلوگیری از بیماری آلزایمر باشد؛ زیرا خواب به مغز اجازه می‌دهد تا پروتئین‌های باقیمانده و سایر مواد زائد روزانه را پاک کند.

برندان لوسی، متخصص مغز و اعصاب، از مرکز پزشکی خواب دانشگاه واشنگتن که این مطالعه را رهبری می‌کند، گفت: اگرچه قرص‌های خواب آور ممکن است در این زمینه کمک کنند، اما برای افرادی که نگران ابتلا به آلزایمر هستند، خیلی زود است که آن را دلیلی برای شروع مصرف فر هنگی، جغرافیایی و سیاسی همگون است. دستورالعمل سرویس‌های دیجیتال در سراسر اتحادیه اروپا الزامی شده است.

مدت‌هاست راه‌حل ایده‌آلی برای کسانی که کم‌خواب هستند نیست؛ زیرا فرد را وابسته می‌کند.

هوش مصنوعی

۲۵ سالگی گوگل در عصر هوش مصنوعی

گوگل این ماه ۲۵ساله می‌شود. چشم‌انداز لری پیچ و سرگنی برین به‌عنوان بنیانگذاران این شرکت فناوری در سال ۱۹۹۸ به‌طرز چشمگیری تغییر کرده است. به گزارش بی‌بی‌سی، آن زمان گوگل فقط یک موتور جست‌وجو بود و چند ماه اول این شرکت در گاراژ سوزان و ویچیکلی - رئیس آینده بوتیوب - به‌کار خود ادامه می‌داد. اما حالا ۱۷سال از ورود رسمی کلمه گوگل به فرهنگ لغت می‌گذرد. آن شرکت که اکنون بخشی از یک گروه مادر به نام آلفابت است، در حال حاضر تقریباً در همه زمینه‌های فناوری فعال است و بر برخی از آنها تا حدی تسلط دارد که گاهی اوقات شرایط رقابتی برای سایر غول‌های فناوری به‌وجود می‌آورد. گوگل در حال حاضر تلاش می‌کند خود را به‌عنوان قطبی در رقابت هوش مصنوعی در دنیای فناوری جای‌بنداز برخی می‌گویند که ممکن است از این رقابت جا بماند.

ساختن جی‌میل، گوشی‌های هوشمند متنوع، نرم‌افزار و سخت‌افزار، ماشین‌های بدون راننده، دستیارهای دیجیتال، یوتیوب و غیره، گوگل صدها محصول و خدمات را تاکنون تولید کرده است، اما لزوماً همه آنها به نتیجه نرسیده‌اند.

در وب‌سایت 288 Killed by Google پروژه‌های شکست‌خورده فهرست شده‌اند، از جمله پلتفرم بازی Stadia و هدست واقعیت مجازی مقرون‌به‌صرفه Google Cardboard.

اکنون سؤال این است که آیا گوگل می‌تواند حضور همه‌جانبه خود را در دنیای به‌سرعت در حال تکامل هوش مصنوعی، حفظ کند یا خیر. زمه‌هایی مبنی بر عقب‌افتادن آنها از گردونه رقابت این فناوری نوظهور وجود داشته است. در یک یادداشت فاش شد از یک مهندس گوگل که به شبکه‌های اجتماعی راه پیدا کرده، آمده است: این شرکت، تکنیک مخفی هوش مصنوعی و موقعیتی که بتواند در این مسابقه برنده باشد، ندارد.

رقابت با چت‌بات ChatGPT که چندماه پیش مثل ویروس جهان را فرا گرفت، باعث شد تا گوگل رقیب خود یعنی Bard را وارد بازی کند، اما بارد هنوز نتوانسته به اندازه هفتم توسعه پیوست هوش مصنوعی در ۴دهه خود کند.

الحاقیه قانون هوش مصنوعی ارائه شد

رضا تقی‌پور، رئیس فراکسیون هوش مصنوعی و حکمرانی داده: باید در زمینه فناوری‌های نو به‌ویژه هوش مصنوعی جزو ۱۰ کشور اول دنیا باشیم و در این مسیر الحاقیه قانون برنامه هفتم توسعه پیوست هوش مصنوعی در ۴دهه استخراج و ارائه شد.